

FULL INFORMATIU DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA
"PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES"
(Secció d'Història i Art)

Any 6

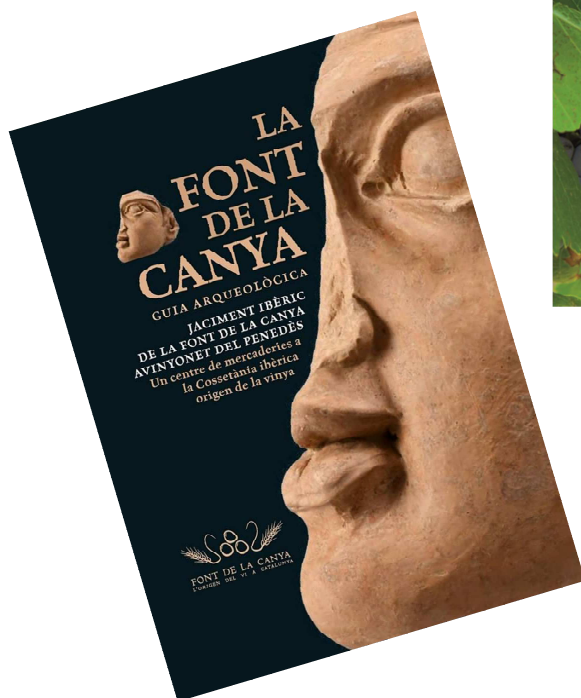
Núm. 60

Novembre 2016

Activitats fets i notícies d'arqueologia i patrimoni

VISITA AL JACIMENT PROTOHISTÒRIC DE LA FONT DE LA CANYA

**Dissabte 19 de
novembre 2016**

Descobreix l'origen de la vinya

El jaciment va ser descobert casualment el 1997 i des de llavors ha estat objecte d'excavacions arqueològiques i estudis arqueobotànics que han evidenciat el rol d'aquest assentament com a bressol de la vitivinicultura al Penedès. Els centenars de pinyols carbonitzats i mineralitzats recuperats a les excavacions arqueològiques representen el conjunt més important i més antic documentat a dia d'avui a Catalunya.

Arqueologia de Descoberta

CASTELL DE BOIXADORS (Alt Anoia)

El nostre Grup d'Arqueologia ha encetat el curs 2016-2017 amb una visita al **castell de Boixadors**. Un castell que s'està rehabilitant però que en gran part ja està obert a les visites.

El castell, documentat l'any 1085, formava part del sistema de defensa de la Marca Hispànica. Originalment era una torre de guaita a l'entorn de la qual es van anar aixecant les diverses dependències a partir dels segles XIII i XIV.

En finalitzar la visita i per acabar d'omplir el matí el Grup es va llançar a la recerca del **menhir de Can Giralt** en el terme d'Aguilar de Segarra. Per a localitzar-lo vàrem utilitzar el Mapa Topogràfic de Catalunya, de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) i vam poder constatar que hi està erròniament situat. No és aquest l'únic error que hem detectat en aquesta col·lecció del ICGC.

Menhir de Can Giralt

Amb els objectius assolits i donat que ja era l'hora de dinar vam provar sort a Fonollosa, allà vam trobar el restaurant "Cal Calet" on hi vam dinar força bé. En acabar l'àpat i per acabar d'arrodonir la sortida ens vam dirigir cap a les properes **Torres de Fals**, un indret que ja havíem visitat el passat mes de març però és una visita que sempre s'agraeix.

Les Torres de Fals

TROBEN EL CONJUNT EPISCOPAL MÉS ANTIC DE TORTOSA

La recta final de les excavacions arqueològiques al solar que separa la Catedral de Tortosa del riu Ebre han posat al descobert l'absis d'una església visigòtica datada al segle VI, contemporània dels primers bisbes tortosins. Malgrat la prudència expressada pels experts, estos destaquen la importància de la troballa, en la mesura que es pot estar al davant del primer complex episcopal de la ciutat. Aquestes

noves restes estan a la vora del tram de muralla romana de 40 metres que va emergir fa uns mesos en el decurs de les excavacions, esdevenint els vestigis més importants trobats fins ara de la Dertosa de l'imperi romà.

PINTURES ROMANES A SANT ANDREU

Els arqueòlegs han descobert unes pintures murals d'època romana seccionades a la part baixa d'uns murs de l'interior d'una finca del barri de Sant Andreu, al número 11-19 del

carrer de l'Estació. Es tracta de dos fragments (l'un fa 127 cm. de llargada per 25 cm. d'alçada; l'altre, 69 cm. per 28 cm) amb una iconografia que recorda els falsos marbrejats. La decoració consta d'unes franges diagonals de color groc, verd i vermell sobre un fons blanc, unes línies negres verticals i una trama d'ovals de color granat disposats en

diagonal en sentit contrari a les franges. Segons els experts, és una pintura al fresc de bona qualitat. L'estat de conservació és notable, tot i estar afectada per unes esquerdes superficials. Les pintures s'han extret i s'han traslladat al laboratori del Servei d'Arqueologia de la Zona Franca, on seran restaurades. L'equip d'arqueòlegs que ha pres part en aquests treballs ha conclòs que tenen una gran similitud amb unes restes localitzades al jaciment de la Verrerie de Trinquetaille, a Arles.

ARQUEÒLEGS TROBEN UN MAUSOLEU EN FORMA DE PIRÀMIDE

Un grup d'arqueòlegs del Kazakhstan han descobert un mausoleu en forma de piràmide a la regió de Karaganda, en el centre del país, que data de l'Edat del Bronze (S-XII-XIV).

Segons el responsable de l'excavació, Igor Kukushkin, han trobat una trentena d'enterraments en el centre dels quals hi ha una gran tomba en forma de piràmide, que pertany probablement a un líder, la resta de sepultures són més petites.

La piràmide trobada a l'estepa kazakhstana presenta uns trets similars als de les piràmides d'Egipte, especialment a la piràmide de Zoser.

A les excavacions també s'hi ha trobat un ganivet de bronze, una punta de fletxa, agulles, utensilis de ceràmica i ossos d'animals.

Trobades a la Sibèria pintures de 4.000 anys d'antiguitat

Un grup d'arqueòlegs de la Universitat Estatal de Novosibirsk (Rússia), encapçalat per Serguéi Alkin, ha descobert restes de la cultura dels antics pobladors de la taigà siberiana en un molt bon estat de conservació.

Les pintures, amb una antiguitat d'uns 4.000 anys, han estat trobats a la conca del riu Shilka, a la regió de Zabaikalie, gràcies a l'ajuda de la població local, informa el servei de premsa de la universitat.

L'existència d'aquesta mostra d'art rupestre de l'Edat del Bronze s'havia convertit en una espècie de llegenda entre els especialistes, fins que el 2013 una expedició va aconseguir trobar els dibuixos dels que tant se'n havia parlat.

Els arqueòlegs han estudiat més de 20 elements pintats en vermell i ocre. Entre ells s'hi distingeixen figures humanes, un bou, un arbre i el que podrien ser ocells, així com també punts i línies.

No és fàcil interpretar la troballa, segons Alkin les imatges antropomòrfiques podrien representar tant caçadors com esperits.

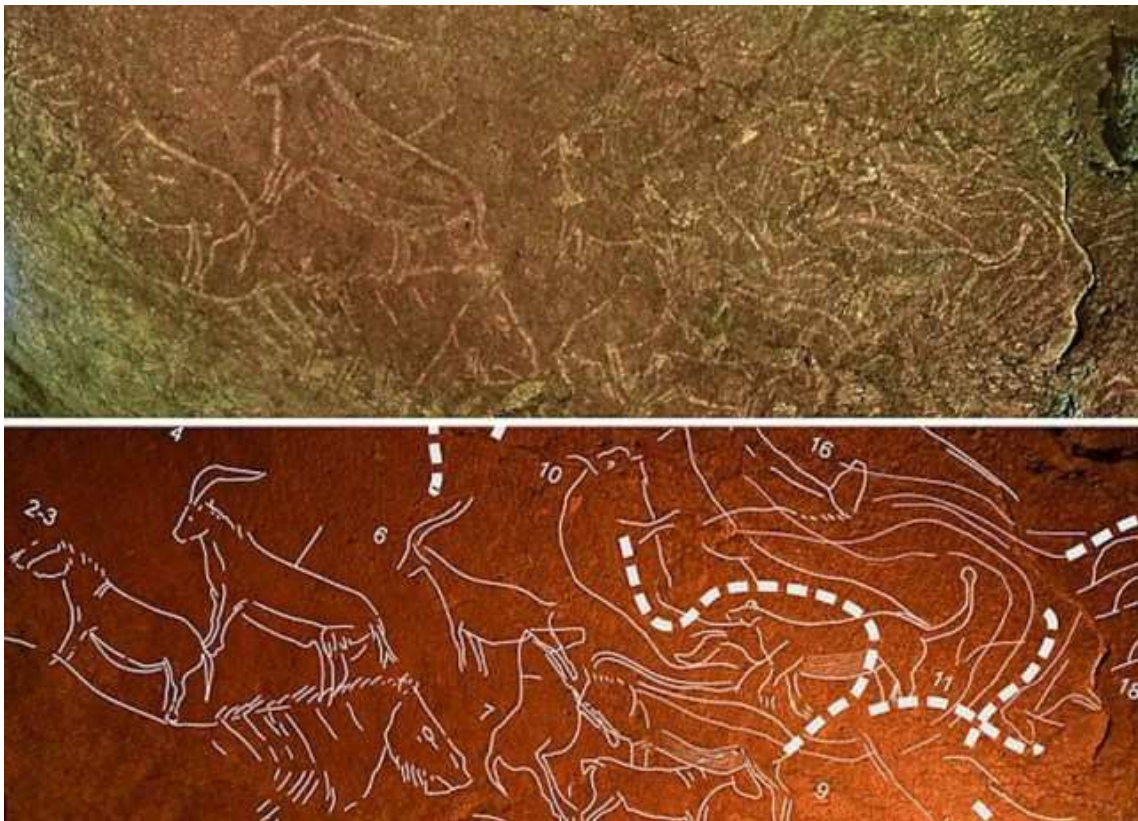
Troben a la cova d'Armintxe uns impactants gravats rupestres d'època magdaleniana

Uns cinquanta gravats de fa uns 14.000 anys, considerats pels experts el conjunt “*més espectacular i impactant*” del seu tipus trobat a la Península Ibèrica, han estat descoberts a la cova d'Armintxe, situada a la localitat biscaïna de Lekeitio.

Els gravats localitzats fins ara són un mig centenar, entre ells una trentena d'animals: 18 cavalls, 5 càprids, 2 bissons, 2 lleons (unes figures radicalment noves a l'art paleolític trobat fins ara en el Cantàbric) i 4 quadrúpedes indeterminats.

Al costat d'aquestes figures hi han aparegut semicercles i línies, denominats “claviformes” en la terminologia arqueològica, que és la primera vegada que es troben a Biscaia i, pel que sembla, també a la Península. Es tracta d'uns signes “idèntics” als ja existents a les coves de la zona pirinenca francesa, que reforça la teoria dels experts segons la qual hi havia hagut comunicació entre els grups de caçadors-recol·lectors de les dues zones.

Els experts atribueixen al conjunt una antiguitat màxima d'uns 14.500 anys, tot i que creuen que també podrien ser de fa 12.500 o 12.000 anys, del mateix Paleolític Superior Magdalenianà.

Els sepulcres de corredor megalítics podrien haver estat també observatoris astronòmics

Els sepulcres de corredor són cambres funeràries a les que s'hi accedeix per un corredor estret de pedres o bé d'ortostats disposats com a entrada. Daten de l'època neolítica i existeixen exemples a tot Europa, des de Portugal a Escandinàvia, fins i tot en el nord d'Àfrica. Ara una nova teoria apunta a què a més de monuments funeraris, podrien haver servit també com a observatoris astronòmics.

Segons reporta **New Scientist** la teoria va ser presentada recentment per Fabio Silva en el **National Astronomy Meeting** de Nottinham. Silva creu que els corredors dels sepulcres eren utilitzats per a observar els estels a la matinada, un moment en que aquests serien més difícils de veure des de l'exterior. Les parets del corredor bloquejarien la llum ambiental i, al mateix temps, adaptarien els ulls de l'observador a la fosca.

Dolmen de Gutina (Alt Empordà)

Això permetria als observadors amb uns certs coneixements, diu Silva, contemplar les estrelles en el crepuscle de la matinada segons anaven apareixent a la vista per primera vegada cada any, després d'haver estat per sota de l'horitzó.

Però això no és tot, també opina que existeix una connexió entre el ritual de pas a l'adolescència, que consistia a passar una nit en el sepulcre al costat de les restes dels avantpassats, amb la transmissió de coneixements prop d'esdeveniments astronòmics.

El seu equip va investigar diversos sepulcres de corredor a Portugal, datats d'uns 6000 anys i va trobar que la orientació dels seus corredors haurien permès observar l'aparició de l'estrella Aldebaran la matinada de finals d'abril. Més o menys l'època en que les tribus portaven els seus ramats d'ovelles i cabres a les pastures d'estiu a les muntanyes. Per tant l'aparició d'Aldebaran hauria estat la manera que tenien de calcular aquest aspecte de les seves vides.

La teoria és una hipòtesi raonable, segons Frank Pendergast, de l'Institut de Tecnologia de Dublín, que havia trobat prop de 130 sepulcres de corredor a Irlanda alineades amb l'alba o el crepuscle del solstici d'estiu o el d'hivern.

1

Un jove de 15 anys troba una ciutat maia a la selva del Yucatán (Mèxic)

Un jove canadenc de només 15 anys creu haver descobert una ciutat maia de la que els experts no en tenien cap notícia. Per aconseguir-ho, Wiliam Gadoury va estudiar la civilització maia prop de quatre anys, període en el que es va adonar que l'antiga població no havia fundat les seves ciutats prop de rius o corrents d'aigua com acostumaven a fer en el passat, fet que va cridar la seva atenció.

Gadoury va trobar en el Codex Maia de Madrid informació sobre les constel·lacions que utilitzaven els maies i va decidir utilitzar el mapa d'aquestes estrelles sobre el mapa desenvolupat per Google Earth. En sobreposar ambdues cartografies va notar la correlació entre la situació de les 23 constel·lacions i 117 ciutats maies, fins i tot va descobrir que les ciutats principals es corresponien amb les estrelles més brillants.

Aquesta relació no l'havia descobert cap científic dedicat a la civilització que havia ocupat el territori de la península del Yucatán, però el jove canadenc no es va aturar aquí, Gadoury es va adonar també que una de les constel·lacions composta de tres estrelles, mostrava només dues ciutats; davant el dubte es dirigí a l'Agència Espacial del Canadà amb aquella informació on utilitzaren imatges satel·litals de la zona on hauria d'estar la tercera ciutat, on hi descobriren unes formes geomètriques que bé podrien constituir una ciutat. *“No entenia perquè la civilització maia havia construït les seves ciutats lluny dels rius, en zones límit i a les muntanyes”,* va comentar el jove, i afegia *“havia d'haver-hi algun motiu; i com que treballaven amb les estrelles, vaig pensar que havia de verificar la meua teoria. Estava realment sorprès i entusiasmat quan em vaig*

8

adonar de que les ciutats més grans es corresponien amb les estrelles més brillants de les constel·lacions”.

Davant el possible descobriment d'una nova ciutat maia, l'especialista de la Universitat de New Brunswick, doctor Armand LaRocque, analitzà les fotografies amb l'Agència Espacial del Canadà i assenyalà *“figures geomètriques, com quadrats o rectangles apareixer en les imatges. Unes formes que difícilment es poden atribuir a un fet natural”.*

William Gadoury ha batejat la nova ciutat amb el nom de K'AAK'CHI', que significa **“Boca de Foc”**, però ara caldrà organitzar una expedició per a comprovar sobre el terreny la veracitat de la teoria.

N.R.- Davant d'aquesta notícia la comunitat científica ha tingut un ensurt i s'ha sentit ferida en el seu orgull i dignitat, per això s'han aixecat moltes veus que posen en dubte la troballa, mentre que d'altres rebutgen rotundament aquesta possibilitat.

Perú: Troben proves de que l'escriptura andina va aparèixer fa 5.000 anys

L'arqueòleg Gori Tumi Echevarría, president de l'Associació Peruana d'Art Rupestre (APAR), des del 2009 està examinant el bosc de pedres de Checta, descobert el 1925.

Segons la seva hipòtesi, l'escriptura andina va aparèixer abans del que es creia, en concret, fa cinc-mil anys.

L'arqueòleg considera que l'assoliment més important de la investigació consisteix en la definició de la cronologia de les figures representades en els

petroglifs, i assenyalà quatre de les etapes del desenvolupament de l'escriptura trobada.

A la primera etapa (2.500-2.000 aC.) apareixen petites cassoles a les pedres. La segona fase pertany a l'interval des de 2.200 fins a 1.000 aC. hi està representada per formes geomètriques: cercles, punts, creus, espirals, línies rectes i altres.

A la tercera fase (1.200 a 600 aC.) apareixen motius semi naturalistes. Finalment, la quarta fase (800-a 200 aC.) representada per imatges de serpents.

El que va impactar l'arqueòleg és que signes semblants han estat trobats en altres llocs del Perú. Si la hipòtesi de Echevarría resulta certa significaria que l'escriptura andina en realitat és molt més antiga.